

Kapela lurške Marije

V pobočju pod cerkvijo je bila leta 1923 postavljena lurški Mariji posvečena kapelica. Do nje sta dva urejena dostopa: pot po robu travnika, ki se od stare romarske poti odcepi pri lesenem križu, ali od prezbiterija po kamnitih stopnicah.

Kapela je sestavljena iz dveh delov: v teren vkopane štirne (rezervoarja), v katero je napeljana voda s cerkvenih streh, in pred njo postavljene lurške kapelice. Slednja je oblikovana kot kamnita votlina s kipom Marije na oltarčku. Zaprta je s kovanimi vrati, za katera je načrt napravilo Ključavničarstvo Avgust Martinčič iz Ljubljane.⁷¹ Ker jih je zdelal zob časa, je bila leta 2012 izdelana njihova replika. Desno od vhoda v kapelo je nameščeno betonsko korito, v katerega se steka voda iz rezervoarja.

Križ

V ambient romarske cerkve se lepo vključuje lesen križ, postavljen jugozahodno pod cerkvijo, tam, kjer se srečajo romarske poti. Slovesno je bil blagoslovljen 6. maja 1923. Viničani so šli tega dne v procesiji na Žeželj, kjer je po pridigi na prostem župnik p. Pavlin Bitner križ blagoslovil.⁷² Ker je s časoma propadel, ga je dal leta 1999 na novo postaviti viniški župnik Jože Rački. Njegovo rekonstrukcijo so napravili po fotografiji v Ilustriranem Slovencu iz leta 1931.⁷³ Obnovili so tudi prvoten korpus Križanega, ki so ga našli v zakristijski omari. Leta 2014 je bila pod križem postavljena **spominska plošča** p. Ivanu Salmiču (1914–1943).

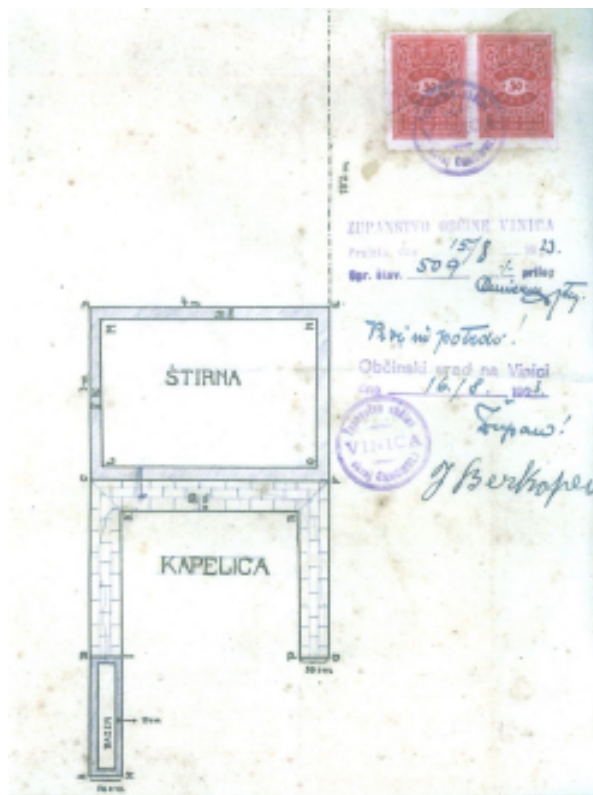
Kapelice križevega pota

Romarsko pot, ki se vije po južnem pobočju Žeželjske gore z Marijino cerkvijo, označuje štirinajst kapelic križevega pota. V 80-tih letih 19. stoletja jih je dal postaviti viniški posestnik, gostilničar in mlinar Jurij Benetič. Kapelic ni pozabil niti v svoji oporoki, v kateri jim je, po smrti žene in vnukov, zapustil vse premično in nepremično imetje. Na zapuščinski

⁷¹ ŽA Vinica, škatla Žeželj, mapa Podružnična cerkev na Žežlju, Lurška kapela 1923.

⁷² ŽA Vinica, Spomenica, 6. V. 1923. Stal je okrog 15.000 kron.

⁷³ Iz osrčja Bele krajine, Ilustrirani Slovenec, 1931, str. 87.

Levo: Načrt za kapelo lurške Marije s štirno.
(župnijski arhiv Vinica, škatla Žeželj, mapa Podružnična cerkev na Žežlju, Lurška kapela, 1923)

Desno: Vhod v lurško kapelo zapirajo kovana vrata.
(župnijski arhiv Vinica)

Vse kapele so bile obnovljene, verjetno prvič, leta 1927. Delo se je izvršilo na pobudo v Ameriki živečih faranov. Ti so poslali viniškemu župniku 193,75 dolarjev za njihovo obnovo. Slikopleskarska dela sta izvedla brata Malnerič iz Štrekljevca. Glede na to, da so bile podobe križevega pota v zelo slabem stanju, so razmišljali o tem, da bi jih zavrgli. Po različnih posvetovanjih je prevladalo mnenje, da imajo kljub vsemu nekaj umetniške vrednosti, zato jih je leta 1928 restavriral slikar Simon Ogrin.⁷⁷ Obnovljene kapele in podobe križevega pota je 16. marca 1928 blagoslovil frančiškan p. Henrik Damiš.⁷⁸

Ob obnovi Marijine cerkve leta 2017 je bila odstranjena štirinajsta kapelica križevega pota, prislonjena na vhodno steno cerkvene lope. Namesto nje je bila pozidana nova, postavljena tako, da prostorsko in vsebinsko smiselno zaključi iztek križevega pota. Leta 2018 so bile kapelice prebeljene, dobile so tudi novo pločevinasto kritino.⁷⁹ Ker so bile podobe križevega pota v tako slabem stanju, da bi bili restavratorski posegi glede na njihovo kvaliteto finančno prezahtevni, so se v župniji odločili, da jih zamenjajo z novimi.